

Pregó de la Festa Major de Torres de Segre

Benvolgut Alcalde, membres de la Corporació Municipal, pubilles, “torredans” i “torredanes”, a totes i tots.

Primerament, voldria agrair-vos l'oportunitat que m'heu brindat de compartir i de gaudir amb tots vosaltres la Festa Major de Torres de Segre, població situada molt a prop de Lleida i amb la qual compartim part de la nostra història.

Permeteu que faci una mirada al vostre passat perquè aquest exercici, molts cops, ens ajuda a explicar i justificar determinats comportaments i tradicions i a conèixer millor el tarannà de la gent.

Fem l'exercici de remuntar-nos a l'època àrab, sempre fixant-nos en la documentació que ho demostra, per determinar el nucli originari de Torres, que consistia en camps agrícoles i algunes granges que, en aquell moment i encara ara, anomenem “torres”, un nom molt nostre que avui en dia continua fent-se present perquè omple el paisatge de la nostra Horta, amb torres i torretes. En aquell temps, el terme de Torres pertanyia al de Lleida. La vila havia tingut algunes propostes de com batejar-se, com Torres de la ribera del Segre o Torres DEL Segre. El que finalment ha perdurat manté igualment el nom d'un gran element que ens uneix, el riu Segre. Si, a Lleida, la Seu Vella és l'edificació que millor el

custodia, dalt d'un turó i compartint espai amb el castell de la Suda, aquí és l'Ermita de Carrassumada, nom d'una imatge molt venerada, que se suposa trobada sota una mata d'herba dita salada, desapareguda el 1642 a la guerra dels segadors.

És aquesta ermita la que, damunt d'un tossal, domina el trajecte final del riu, amb un paisatge que, aixecant la vista, el trobem ple de contrastos: amb extenses explotacions d'arbres fruïteres, que omplen l'ambient amb un gran aroma i dolçor, tan característic de les nostres terres; i amb espurnes de l'aridesa de la comarca veïna garriguenca que comença a intuir-se. L'església parroquial de Nostra Senyora de l'Assumpció també afina la vista i, amb un campanar espigat, entreveu els revolts sinuosos del Segre que enriqueix els conreus d'aquestes terres.

Precisament, l'aigua ha estat i és un dels elements que encara manté connectats aquests dos nuclis poblacionals. Sobretot pel que fa a les construccions relacionades amb el reg. Ja abans de la conquesta cristiana, amb els sarraïns com a habitants de la comarca del Segrià, es van impulsar i construir diversos mecanismes de reg, una font de riquesa determinant per als nostres agricultors i ramaders. La Sèquia de Torres n'és l'exemple més clar. Partint del Segre, pren les aigües sota les comportes de La Canadenc a Lleida i rega les hortes de Lleida, Albatàrrec, Montoliu, Sudanell i Torres. Ja apareix documentada al 1154 com a séquiavetula i apareix

també documentada el 1184 quan el Rei Alfons I autoritzà Ramon de Cervera a construir-la.

La seva construcció fins a Torres i Gebut, va estar condicionada als templers, ja que es necessitava el seu consentiment si es volia variar el curs. El 1227 Ramon de Cervera va vendre per 9000 morabatins d'or, antiga moneda de la península, el castell i la vila de Torres, i també els seus drets sobre la sèquia fins que, després de passar per diverses mans, tot va tornar a les mans del bisbe d'Osca Jaume Sarroca, fill natural de Jaume I. Aquest deixà el castell i els drets als templers però amb l'obligació de pagar 3.000 sous anuals al Monestir de Poblet. Els templers, alhora, en l'extinció de l'orde, el 1317, ho passaren als hospitalers de Sant Joan de Jerusalem.

Els drets sobre la sèquia, però, tant amb els templers com amb els hospitalers, van generar problemes amb certa freqüència entre la Paeria de Lleida i els comandadors. El 1398 els homes de Torres van signar una carta de veïnatge amb Lleida i el 1445 va augmentar-se el cabal a què Torres tenia dret. No obstant això, els conflictes de la sèquia es repetiren al segle XVII i no va ser fins el 1803 que el Consell de la Corona va aprovar fer-ne una de nova, que és la que va durar fins a la construcció del canal de Seròs, el 1914. La sèquia de Torres pren ara l'aigua del Canal, prop de La Canadenc, on s'hi conserva la casa de la primitiva sèquia. El 1849 es van posar a subhasta els drets d'explotació i els

nous adjudicatariis van formar la Comunitat de Regants de Torres de Segre, entitat que ara s'encarrega del millor aprofitament de l'aigua. La Comunitat té també l'objectiu, com la del veí Canal de Pinyana que presideixo, d'anar modernitzant el sistema de regs amb la finalitat d'estalviar aigua i ser més eficient en el ús agrícola.

S'ha de recordar que l'Ajuntament de Lleida ha fet diverses actuacions en la sèquia per canalitzar-la i que així pugui absorbir els cabals que es concedeixen a la Comunitat. Tot just, aquesta setmana hem entubat de la sèquia a l'altura de la Facultat de Ciències de l'Educació, guanyant un nou passeig de mig quilòmetre i donant rellevància a l'edifici universitari que va construir el prestigiós arquitecte Àlvaro Siza.

Seguint amb aquest fil conductor, l'aigua, però des d'una vessant mediambiental, vull destacar que Lleida i Torres compartim dos espais naturals inigualables. Lleida té el Parc municipal de la Mitjana, el gran pulmó verd de la ciutat, de 90 hectàrees de superfície que conserva en molt bon estat ecosistemes representatius del bosc de ribera. Des de fa uns anys, l'Ajuntament de Lleida està ordenant i gestionant aquest espai per compatibilitzar l'ús públic de l'espai natural amb els seus valors ecològics, convertint-lo en un entorn emblemàtic per als lleidatans i lleidatanes. De la mateixa manera, als afores de Torres, l'embassament d'Utxesa, espai d'interès natural de Catalunya, també ha esdevingut un dels

grans espais protegits de la comarca per la seva flora i fauna, amb moltes espècies aquàtiques i aus migratòries que l'han utilitzat com a hàbitat. A més, també s'hi ha treballat per adaptar aquest entorn a activitats relacionades amb la natura, respectant en tot moment el seu ecosistema.

Una altra peculiaritat que a mi m'agrada ressaltar especialment és que, des del 1525 i durant un temps, Torres de Segre es governà, com encara ara ho fa Lleida, amb un règim de paeria. El terme paer prové de la paraula llatina "paciarium", que vol dir home de pau i paeria, per etimologia, s'entén que és la casa del paer. A Lleida aquest privilegi va ser atorgat el 1264 pel rei Jaume I als antics cònsols de la ciutat, i avui en dia tant l'Ajuntament com l'alcalde reben el nom de Paeria i paer en cap respectivament, una nomenclatura que només comparteix ja amb Cervera.

Deixeu-me que us expliqui, ara que tot just hem celebrat les eleccions autonòmiques, un esdeveniment molt patriota del catalanisme (deixant al marge les represàlies que va tenir) i que molts de vosaltres ja deveu saber. Torres de Segre protagonitzà un famós esdeveniment l'any 1900, organitzat per un grup de persones que estimaven i defensaven la seva terra. Va consistir en una expedició fluvial Segre avall, amb una barca que anava presidida per la bandera catalana. Frederic Renyé i Viladot, Manuel Roger de Llúria, Salvador Revés, Joan Bergós, Enric Arderiu i Manuel Espluga van pronunciar discursos pels pobles per on passaren i a Torres

es féu un acte polític i literari a l'ermita de la Mare de Déu de Carrassumada.

Un escenari, el de l'ermita, amb un protagonisme que ja ha quedat palès. Però encara vull ressaltar l'aplec que s'hi celebra, tradicionalment el 10 de maig, per Sant Guardià -un dia abans que els lleidatans i lleidatanes celebrem la festa del nostre patró, San Anastasi, l'11 de maig. Per butlla del Papa Lleó 13, autoritzada el 1878, els pecadors que pujaven el tossal es guanyaven una indulgència plenària. Així, els torredans i torredanes continuen aquest costum que s'ha transmès durant generacions, que també pot seguir-se el diumenge anterior a la Mare de déu d'Agost. I segons explica la tradició, si la visita no es fa en aquests dies, cal pujar a l'ermita 100 vegades per obtenir el mateix benefici.

No puc acabar sense fer esment d'un altre punt d'enllaç entre Lleida i Torres: els forts lligams personals i familiars que el meu predecessor, l'Antoni Siurana, té amb Torres de Segre, ja que actualment hi resideix a la casa pairal, mantenint un ferm arrelament amb aquest població, i on hi conserva el seu llinatge familiar.

Donem, doncs, el tret de sortida a la Festa Major de Santa Bàrbara, patrona de la vila, i gaudim aquests dies tots junts, amb alegria i convivència, convertint la festa en un motiu més d'orgull.

LA PAERIA

El Paer en Cap
de l'Ajuntament
de Lleida

Que gaudiu d'una molt bona festa major.

Àngel Ros i Domingo
Alcalde de Lleida